

Rapport

Datum: 29 december 2005
Rapportnummer: 2005/416

Klacht

Verzoekster klaagt erover dat een met naam genoemde leerplichtambtenaar van de gemeente Haarlemmermeer:

1. onvoldoende hulp heeft geboden bij het (terug)plaatsen van haar zoon op een school;
2. het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling (AMK) van de situatie van haar zoon op de hoogte heeft gesteld en haar daar bovendien niet over heeft geïnformeerd.

Beoordeling

I. Inleiding

Verzoeksters zoon werd in december 2001 verwijderd van het Kompas, een basisschool voor speciaal onderwijs. Dit was de tweede basisschool die hij bezocht. In januari 2002 ging hij naar een nieuwe school, de Prof. Dr. Gunningschool, een school voor zeer moeilijk opvoedbare kinderen. Ook van deze school werd verzoeksters zoon verwijderd. Verzoekster verzocht vervolgens de betrokken leerplichtambtenaar haar te helpen om haar zoon op een andere school te plaatsen.

II. Ten aanzien van het hulp bieden bij het plaatsen op een school

1. Verzoekster klaagt er in de eerste plaats over dat de leerplichtambtenaar onvoldoende hulp heeft geboden bij het (terug)plaatsen van haar zoon op een school.
2. Het college van burgemeester en wethouders van Haarlemmermeer is van mening dat het verwijt dat de leerplichtambtenaar geen hulp heeft geboden bij het opnieuw plaatsen van verzoeksters zoon niet terecht is. Het college gaf aan dat de leerplichtambtenaar weinig vertrouwen had in het opnieuw een andere school zoeken voor de zoon van verzoekster, omdat haar zoon in korte tijd al verschillende scholen had bezocht. Een zoveelste school, met de kans op opnieuw een teleurstelling zou niet in het belang van verzoeksters zoon zijn. Omdat verzoekster tot tweemaal toe een schriftelijk aanbod van de Prof. Dr. Gunningschool om samen naar een oplossing te werken, had afgeslagen, leek interventie voor terugplaatsing niet reëel.

De leerplichtambtenaar deelde mee dat hij verzoekster erop had gewezen dat, gezien de indicatie voor speciaal onderwijs, geen gewone school door hem verplicht kon worden om verzoeksters zoon op te nemen. Meegaand in de mogelijkheid dat de Prof. Dr. Gunningschool niet de meest passende school voor verzoeksters zoon was, had hij voorgesteld een aantal jeugdhulpverleningsinstanties advies te laten geven. Hij had zich daarbij bereid getoond eerst een door verzoekster gewenst advies van het Antroposofisch Centrum af te wachten. Dat advies was echter ook na herhaaldelijke navraag uitgebleven,

terwijl de adviesaanvraag aan de jeugdhulpverleningsinstanties geen langer uitstel duldde.

3. Het vereiste van professionaliteit houdt in dat ambtenaren met een bijzondere training of opleiding jegens burgers overeenkomstig de standaarden van hun beroepsgroep handelen.

4. Ingevolge de Leerplichtwet 1969 (Achtergrond, onder 1) is de leerplichtambtenaar belast met de handhaving van deze wet. Een uiterste middel daarbij is het ten behoeve van de officier van justitie opstellen van een proces-verbaal wegens ongeoorloofd schoolverzuim. In de Memorie van Toelichting bij de Leerplichtwet 1969 en die bij een wijziging van de Leerplichtwet 1969 (Achtergrond onder 2 en 3) is nadrukkelijk opgenomen dat het toezicht op de naleving van de Leerplichtwet 1969 het karakter zal dienen te dragen van maatschappelijke zorg, gericht op het beschermen en het bewaken van het recht op onderwijs van leerplichtige jongeren. De gemeente en de leerplichtambtenaar hebben daarbij een bepaalde mate van vrijheid. Naast een aantal andere taken betekent dit een prioriteit voor de preventieve en curatieve aspecten binnen de doelstelling het schoolverzuim terug te dringen: een tijdige en zodanige behandeling van gevallen van verzuim, dat de terugkeer naar school wordt bevorderd en definitief schooluitval wordt voorkomen (Achtergrond onder 5 en 6). Een leerplichtambtenaar zal veelal eerst trachten de problemen op te lossen door bijvoorbeeld gesprekken met betrokkenen aan te gaan en zo mogelijk te bemiddelen. Het is echter niet de taak van de leerplichtambtenaar om zorg te dragen dat een leerling wordt geplaatst op een school. Dat is een verantwoordelijkheid van de ouders. De leerplichtambtenaar heeft daartoe ook geen bevoegdheden. Verder hebben scholen een eigen verantwoordelijkheid omtrent het al dan niet accepteren of verwijderen van een leerling.

5. Teneinde een oordeel te kunnen geven of de leerplichtambtenaar voldoende hulp heeft geboden bij het (terug)plaatsen van verzoeksters zoon op een school, dient gezien te worden welke stappen de leerplichtambtenaar heeft ondernomen. Daarbij moet in ogenschouw worden genomen dat er sprake was van een zeer complexe problematiek rondom verzoeksters zoon, op grond waarvan de RIAGG een indicatie had afgegeven voor een school voor zeer moeilijk opvoedbare kinderen. Als gevolg daarvan waren de plaatsingsmogelijkheden voor verzoeksters zoon beperkt. Omdat verzoeksters zoon in een relatief korte periode zonder succes al een aantal scholen had bezocht, was de betrokken leerplichtambtenaar terecht terughoudend wat betreft het plaatsen van verzoeksters zoon op weer een andere school. Hij heeft desalniettemin aangeboden om aan de hand van een advies van het Antroposofisch Centrum te bekijken of een andere schoolplaatsing toch nog kans van slagen zou hebben. Dit liet onverlet dat hangende dit onderzoek verzoeksters zoon wel onderwijs diende te volgen. De leerplichtambtenaar heeft verzoekster daarop gewezen en haar terzake verwezen naar de Prof. Dr. Gunningschool, als zijnde de laatste school die formeel door verzoeksters zoon was bezocht. Het aanbod van deze school aan verzoekster om in overleg tot een oplossing te komen, is echter door verzoekster afgewezen.

Het geheel overziend kan niet worden gesteld dat de leerplichtambtenaar vanuit zijn verantwoordelijkheid niet voldoende hulp heeft geboden bij het plaatsen van verzoeksters zoon op een school. De leerplichtambtenaar heeft gehandeld in overeenstemming met datgene wat van hem mocht worden verwacht. Van strijd met het vereiste van professionaliteit is geen sprake.

De onderzochte gedraging is in zoverre dan ook behoorlijk.

III. Ten aanzien van het doen van een melding aan het AMK en de berichtgeving daarover aan verzoekster

1. Verder klaagt verzoekster erover dat de leerplichtambtenaar het AMK van de situatie van haar zoon op de hoogte heeft gesteld, wat ertoe heeft geleid dat de Raad voor de Kinderbescherming werd ingeschakeld om een onderzoek in te stellen. Hierdoor heeft de leerplichtambtenaar het beeld geschapen van een moeder die haar kind verwaarloost. Ook klaagt verzoekster erover dat de leerplichtambtenaar haar niet (van tevoren) heeft geïnformeerd over de melding aan het AMK.

2. Het college gaf aan geen aanleiding te hebben om te twifelen aan de goede intenties van de leerplichtambtenaar en aan zijn grote betrokkenheid. Vanuit zijn functie als uitvoerder van de Leerplichtwet vond hij het een verantwoordelijkheid van de gemeentelijke overheid om samen te werken met en te verwijzen naar instellingen die ook als taak hebben het welzijn van kinderen te bevorderen.

3. De betrokken leerplichtambtenaar gaf aan dat hij had voorgesteld om verzoeksters zoon door externe deskundigen van de jeugdhulpverlening, zoals de Raad voor de Kinderbescherming, Bureau Jeugdzorg of Jeugd RIAGG, te laten bekijken voor advies. Hij zou echter eerst het door verzoekster gewenste advies van het Antroposofisch Centrum afwachten, dat verzoekster op korte termijn zou leveren. Omdat dit advies ook na herhaaldelijke navraag bij haar uitbleef, heeft hij verzoekster gemeld dat overleg met de instanties niet langer uitstel duldde en heeft hij bij het AMK melding gedaan van de situatie van verzoeksters zoon.

Verder deelde de leerplichtambtenaar mee dat hij in vele gesprekken met verzoekster had aangegeven dat hij de kwestie van haar zoon wilde laten onderzoeken door jeugdhulpverleningsinstanties. Tijdens een van die gesprekken heeft hij verzoekster gemeld dat hij overleg met de instanties waarmee hij samen diende te werken niet langer wilde uitstellen, waarop zij gelaten had gereageerd en wat na overleg met die instanties had geleid tot de melding aan het AMK. De leerplichtambtenaar erkende dat hij had verzuimd verzoekster direct met het versturen van de brief aan het AMK, haar daarvan een kopie toe te zenden. Deze omissie had hij rechtgezet, zo gaf hij aan, door in een later stadium verzoekster alsnog een kopie van de brief aan het AMK toe te sturen.

4. De betrokken medewerker van het AMK deelde mee dat de leerplichtambtenaar had aangegeven dat hij geen mogelijkheden meer zag, dat de problemen met verzoeksters zoon al geruime tijd speelden en dat de situatie bedreigend leek voor zijn ontwikkeling. Op grond daarvan had het AMK de melding doorgestuurd naar de Raad voor de Kinderbescherming met het verzoek onderzoek te doen.

5. Verzoekster ontkende dat de leerplichtambtenaar haar in een gesprek had meegedeeld dat hij de kwestie zou voorleggen aan Bureau Jeugdzorg en/of het AMK. Volgens verzoekster kan de leerplichtambtenaar niet gezegd hebben dat hij haar zoon wilde laten onderzoeken door jeugdhulpverleninginstanties. Als hij dat gezegd zou hebben, dan had zij gezegd dat haar zoon al onder behandeling was bij de RIAGG.

6. Het vereiste van professionaliteit houdt in dat ambtenaren met een bijzondere training of opleiding jegens burgers overeenkomstig de standaarden van hun beroepsgroep handelen. Dit vereiste impliceert dat als een ambtenaar van plan is ingrijpende maatregelen te nemen deze de betrokkenen eerst hiervan op de hoogte stelt en dat hij daarover gedegen verslag doet in het dossier.

7. Zoals hierboven al gezegd, heeft de leerplichtambtenaar voldoende hulp geboden bij het plaatsen van verzoeksters zoon op een school. Dit heeft echter niet geleid tot een positief resultaat. De mogelijkheden die de leerplichtambtenaar vervolgens nog restten, waren naast het opstellen van proces-verbaal, het aankondigen dit te zullen doen, tenzij verzoekster haar zoon alsnog naar een school zal laten gaan, het anoniem advies aanvragen bij het AMK of het melden van de kwestie bij het AMK, zodat de Raad voor de Kinderbescherming maatregelen kon nemen. De leerplichtambtenaar heeft ervoor gekozen om het schoolverzuim te melden bij het AMK, opdat jeugdhulpverleningsinstanties de zaak zouden onderzoeken. Op zich kan het doen van een melding van schoolverzuim door een leerplichtambtenaar bij het AMK als uiterste middel geschikt zijn om schoolverzuim te doen beëindigen. Onder kindermishandeling valt namelijk niet alleen fysieke mishandeling en verwaarlozing, maar ook schoolverzuim, zogenaamde cognitieve mishandeling. De Wet op de jeugdhulpverlening kent sinds 1 juni 2003 de mogelijkheid dat een ieder die vermoedt dat er sprake is van een vorm van kindermishandeling hiervan een melding kan doen aan het AMK, (Achtergrond, onder 7 en 8). Tevens bepaalt de Instructie voor de leerplichtambtenaar dat een leerplichtambtenaar zonodig instellingen voor (jeugd)hulpverlening, zoals het AMK raadpleegt (Achtergrond, onder 4). Een melding doen bij het AMK is echter een ingrijpende maatregel met mogelijk ernstige consequenties. In een situatie zoals deze waarin geen sprake is van fysieke mishandeling of bewuste verwaarlozing, dient de melder terughoudend te zijn met het doen van een eventuele melding, omdat door zo'n melding onbedoeld bij de Raad voor de Kinderbescherming en mogelijk ook bij andere instanties ten onrechte het beeld kan ontstaan dat er sprake is van een misstand in verzoeksters gezin. Immers, het AMK is een instelling gericht op vragen of meldingen over met name fysieke kindermishandeling. Het was daarom zaak dat de leerplichtambtenaar verzoekster van tevoren goed op de hoogte bracht van de te nemen

stappen en van zijn bedoelingen. Zij kon dan haar bedenkingen geven en alsnog actie ondernemen om te voorkomen dat de melding daadwerkelijk zou worden gedaan. In ieder geval zou zij niet verrast worden door de berichtgeving hierover van de zijde van het AMK.

Verder is bij het nemen van beslissingen met betrekking tot het melden van een kind bij een meldpunt kindermishandeling een zorgvuldige vastlegging in het dossier van verkregen informatie en van ondernomen stappen van groot belang. Dit komt niet alleen de juistheid van de beslissing ten goede, maar draagt ook bij aan een toetsing achteraf. Ten aanzien van de vraag of de leerplichtambtenaar verzoekster al dan niet van tevoren op de hoogte heeft gesteld van het doen van een melding aan het AMK staan de lezingen van verzoekster enerzijds en die van de leerplichtambtenaar anderzijds tegenover elkaar. Verzoekster ontkent dat de leerplichtambtenaar in een gesprek haar heeft medegedeeld dat hij de kwestie zou voorleggen aan het AMK. De leerplichtambtenaar durfde niet met zekerheid te zeggen dat hij tijdens gesprekken met verzoekster het AMK heeft genoemd, maar het zou hem verbazen als hij dat niet zou hebben gezegd. Verder heeft de leerplichtambtenaar erkend dat hij had verzuimd verzoekster direct na de melding haar hierover schriftelijk te informeren. De Nationale ombudsman heeft in een eerder rapport naar aanleiding van klachten over de betrokken leerplichtambtenaar (rapport 2003/395 van 29 oktober 2003 zie Achtergrond, onder 9) geoordeeld dat met betrekking tot het melden van verzoeksters zoon bij het AMK de dossiervorming te wensen heeft overgelaten. Nu de leerplichtambtenaar onduidelijkheid heeft laten ontstaan of hij verzoekster tijdig en volledig heeft ingelicht omtrent de melding, en is tekortgeschoten in de berichtgeving achteraf en in de dossiervorming omtrent de melding, was de melding aan het AMK strijdig met het vereiste van professionaliteit.

De onderzochte gedraging is dan ook niet behoorlijk.

Conclusie

De klacht over de onderzochte gedraging van een leerplichtambtenaar van de gemeente Haarlemmermeer is:

niet gegrond ten aanzien van het hulp bieden bij het plaatsen op een school;

gegrond ten aanzien van het doen van een melding aan het AMK en de berichtgeving daarover aan verzoekster wegens schending van het professionaliteitsvereiste.

Onderzoek

Op 24 december 2002 ontving de Nationale ombudsman een verzoekschrift van mevrouw T. te Hoofddorp, met een klacht over onder meer de wijze waarop de gemeente Haarlemmermeer de door haar op 5 september 2002 ingediende klacht heeft behandeld over het optreden van een leerplichtambtenaar. Naar deze gedraging is een onderzoek

ingesteld dat leidde tot rapport onder nummer 2003/395.

Naar aanleiding van dit rapport liet verzoekster op 12 november 2003 telefonisch weten dat haar klacht met name was gericht op het handelen van de leerplichtambtenaar. Naar deze gedraging, die wordt aangemerkt als een gedraging van het college van burgemeester en wethouders van Haarlemmermeer (hierna het college), werd een onderzoek ingesteld.

In het kader van het onderzoek werd het college verzocht op de klacht te reageren en een afschrift toe te sturen van de stukken die op de klacht betrekking hebben.

Ook werd de betrokken medewerker in de gelegenheid gesteld om commentaar op de klacht te geven en werd een medewerker van het AMK om inlichtingen verzocht.

Tijdens het onderzoek kregen het college, verzoekster en de betrokken ambtenaar de gelegenheid op de door ieder van hen verstrekte inlichtingen te reageren.

Het resultaat van het onderzoek werd als verslag van Rapport gestuurd aan betrokkenen.

De betrokken medewerker deelde mee zich met de inhoud van het verslag te kunnen verenigen.

Verzoekster berichtte dat het verslag haar aanleiding gaf tot het maken van opmerkingen.

De reactie van verzoekster gaf geen aanleiding het verslag aan te vullen of te wijzigen.

Het college gaf binnen de gestelde termijn geen reactie.

Bevindingen

De bevindingen van het onderzoek luiden als volgt:

A. feiten

1. Verzoeksters toenmalige gemachtigde diende namens verzoekster op 5 september 2002 bij de gemeente Haarlemmermeer een klacht in over een leerplichtambtenaar:

“...De zoon van (verzoekster; N.o.), werd verwijderd van het Kompas op 14 december 2001.

Moeder heeft dit gemeld bij de leerplichtambtenaar. De leerplichtambtenaar deelde moeder geen hulp te kunnen bieden bij het vinden van een andere school in de categorie speciaal onderwijs omdat een ZMOK-school (een school voor zeer moeilijk opvoedbare kinderen; N.o.) door het RIAGG en het Kompas werd geïndiceerd.

Moeder was het niet eens met deze indicatie. Ze had zelf ook in juni overigens de Gunningschool bezocht en kon zich niet indenken dat de indicatie terecht was.

Toch heeft moeder gezorgd voor plaatsing bij de Gunningschool (vanaf medio januari). De directeur heeft (verzoeksters zoon; N.o.) aangenomen voor een "proefplaatsing" van zes weken, waarbij hij een gedegen onderzoek in het vooruitzicht stelde. Vervolgens werd (verzoeksters zoon; N.o.) tegelijkertijd door de Gunningschool nogmaals geïndiceerd voor een ZMOK school en een paar weken later weer verwijderd van de Gunningschool.

Moeder nam toen opnieuw contact op met de leerplichtambtenaar. Ze vroeg hem haar te helpen om (verzoeksters zoon; N.o.) op een school te plaatsen. Ze heeft toen in details de gang van zaken bij de Gunningschool beschreven en haar grote zorg geuit om (verzoeksters zoon; N.o.) en hem verzocht op te treden in zijn functie.

Het gegeven dat (verzoeksters zoon; N.o.) vier weken niet op school zou verschijnen is voor hem geen reden geweest te interveniëren.

Op 27 juni heeft moeder de leerplichtambtenaar meegedeeld in een persoonlijk gesprek, dat de Vrije School (verzoeksters zoon; N.o.) als gastleerling voor de laatste drie dagen zou aannemen en dat ze hoopte dat hij daar zou kunnen blijven.

Vervolgens heeft (verzoekster; N.o.) niets meer vernomen van (de leerplichtambtenaar; N.o.). Wel heeft ze op 12 augustus, 1ste schooldag, doorgegeven dat (verzoeksters zoon; N.o.) nog geen school had.

Ze verwachtte van de leerplichtambtenaar dat hij haar behulpzaam zou zijn bij het zoeken van een andere school. Dat deed hij niet - aldus zo was zijn reactie - wel adviseerde hij (verzoekster; N.o.) hem een brief te schrijven die hij zou meenemen naar de wethouder.

De (leerplichtambtenaar; N.o.) had echter - zonder (verzoekster; N.o.) daarvan te verwittigen - op 25 juli een brief opgestuurd naar het AMK (meldpunt kindermishandeling). Dit verzweeg hij tijdens het gesprek op 12 augustus.

Mevrouw werd vervolgens daarvan op de hoogte gebracht door (...) van het AMK in een brief ged. 26 augustus waarin het AMK bovendien meedeelde de Raad van de kinderbescherming te hebben ingeschakeld.

(Verzoekster; N.o.) stelde zich telefonisch in contact met (het AMK; N.o.). (Het AMK; N.o.) verzocht vervolgens (de leerplichtambtenaar; N.o.) (verzoekster; N.o.) een kopie te sturen van zijn brief d.d. 25 juli 2002.

(Verzoekster; N.o.) kreeg op 3 september een ongedateerde conceptbrief van (de leerplichtambtenaar; N.o.).

(Verzoekster; N.o.) beklagt zich over de volgende zaken:

- de leerplichtambtenaar heeft geen hulp geboden bij het terugplaatsen van (verzoeksters zoon; N.o.) op een school, en is voorbij gegaan aan de zorg van moeder rondom haar kind, in dat kader wijst moeder op de brochure van het WOC (dienst Welzijn, Onderwijs en Cultuur; N.o.) waarin wordt gesteld dat de leerplichtambtenaar actief meewerkt aan het oplossen van problemen,
- Hij, haar evenmin heeft verwezen naar het zorgplatform (adviesorgaan in de Haarlemmermeer voor kinderen in het basisonderwijs die behulpzaam is bij het zoeken van scholen): hetgeen neerkomt op het achterhouden van belangrijke informatie,
- hij, het AMK ingeschakeld heeft, zonder moeder daarvan te verwittigen,
- moeder een kopie van een concept in plaats van de daadwerkelijk verzonden brief heeft gestuurd,
- Impliciet bij de inschakeling van het AMK de schuldvraag bij moeder neerlegde zonder te onderzoeken of de scholen op de juiste wijze met de over (verzoeksters zoon; N.o.) bekende problematiek waren omgegaan.

Het optreden van de leerplichtambtenaar heeft (verzoekster; N.o.) het gevoel gegeven dat hij haar als bezorgde ouder niet zag en dat hij misbruik heeft gemaakt van zijn (machts)positie.

Vriendelijk verzoek ik u dan de klachten in behandeling te nemen, moeder te horen, en een verslag van het horen te maken en aan moeder af te geven.

Tevens verzoek ik u spoed te betrachten in deze kwestie aangezien op grond van mishandeling (?) nu de Raad van de Kinderbescherming is ingeschakeld..."

2. De brief van de leerplichtambtenaar van 25 juli 2002 aan het AMK luidde als volgt:

"...Hiermee wil ik mijn zorg uitspreken over:

(Verzoeksters zoon; N.o.), (...)

Verantwoordelijke ouder: (verzoekster N.o.) (...)

(Verzoeksters zoon; N.o.) is vanwege gedragsproblematiek eind vorig jaar verwijderd van de school voor speciaal onderwijs, het Kompas te Hoofddorp (...).

Na de verwijderingprocedure is hij per januari jl. geplaatst op de school voor ZMOK-onderwijs, de Prof. Dr. Gunningschool te Haarlem (...).

Ook hier is het onlangs tot een verwijderingprocedure gekomen vanwege gedragsmatige problematiek. Iets wat zeer uitzonderlijk is voor deze school.

(Verzoeksters zoon; N.o.) is in psychotherapeutische behandeling geweest bij het RIAGG te Hoofddorp en heeft daarvoor geruime tijd het Boddaert (...) bezocht.

Hoewel moeder mij heeft verteld dat er een proefplaatsing op de Vrije School te Hoofddorp is gerealiseerd lijkt het niet goed denkbaar dat deze plaatsing wel gaat slagen. Ook heeft de directeur van de Vrije School mij haar visie op de situatie nog niet verstrekt.

Ik ben bang dat er al aan het begin van het nieuwe schooljaar een leerplichtprobleem voor (verzoeksters zoon; N.o.) gaat ontstaan. Een mislukking op een derde school binnen een jaar lijkt mij voor (verzoeksters zoon; N.o.) moeilijk te hanteren. Ook acht ik de mij bekende signalen over het wel en wee van (verzoeksters zoon; N.o.) dermate zorgelijk dat ik graag uw advies inwin over hoe verder te handelen..."

3. Bij brief van 26 augustus 2002 deelde het AMK verzoekster het volgende mede:

"...Op 25 juli j.l. hebben wij een zorgmelding ontvangen van Dienst Welzijn, Onderwijs en Cultuur (...).

Wij hebben heden telefonisch contact gehad met (de desbetreffende leerplichtambtenaar; N.o.) en van hem hebben we begrepen dat uw zoon (...) nog steeds niet naar school gaat.

Op grond van bovenstaande is de bovengenoemde melding met een kopie van deze brief aan de Raad van de Kinderbescherming te Haarlem doorgestuurd met het verzoek om hier z.s.m. onderzoek naar te doen..."

4. In het kader van de interne klachtbehandeling deelde de leerplichtambtenaar het volgende mede:

"...Hieronder treft u mijn reactie op de klacht (...). De zaak (van verzoeksters zoon; N.o.) betreft een zeer complexe problematiek die door de brief - die behalve veel onzorgvuldigheden ook feitelijke onjuistheden bevat - geen recht gedaan wordt. De essentie van de klacht is dat de grond voor melding aan het Advies en Meldpunt Kindermishandeling door de leerplichtambtenaar, aangevochten wordt. Mijn antwoord daarop is dat het een verantwoordelijkheid is van de gemeentelijke overheid als toezichthouder op de uitvoering van de Leerplichtwet om samen te werken met, en te verwijzen naar die instellingen die een taak hebben ten aanzien van het bevorderen van het welzijn van kinderen. Deze verantwoordelijkheid is onder andere vastgelegd in "de instructie voor de leerplichtambtenaar". In complexe zaken staat de functie van de leerplichtambtenaar dus niet op zichzelf zoals in de brief gesuggereerd wordt en ik heb mij ook wel degelijk goed geïnformeerd over de situatie van (verzoeksters zoon; N.o.).

Hieronder zal ik antwoorden op de 5 specifieke punten van de klacht zoals verwoord op pagina 2 van de brief van (verzoeksters gemachtigde; N.o.).

- hulp bieden bij het vinden van een school; de leerplichtambtenaar heeft gesteld zeer huiverig te zijn voor het plaatsen van (verzoeksters zoon; N.o.) op een andere school. De onderbouwing hiervan, zoals ik die met (verzoekster; N.o.) besproken heb, was dat (verzoeksters zoon; N.o.) in een betrekkelijke korte periode (2 jaar) op 4 basisscholen, te weten: IJwegschool, het Kompas, de Gunningschool en de Vrije School, negatieve ervaringen heeft opgedaan. Een plaatsing met grote kans op mislukking op een 5e school acht ik niet in het belang van (verzoeksters zoon; N.o.). Ik heb wel aangeboden om met het advies van de externe deskundige die door (verzoekster; N.o.) ingeschakeld is (het Antroposofisch Centrum) te bekijken wat voor schoolplaatsing kans van slagen zou kunnen hebben. Dit extern advies heb ik tot op heden niet ontvangen. Ook heb ik moeder gewezen op het doorlopen van de verantwoordelijkheid van de laatste school die formeel door (verzoeksters zoon; N.o.) bezocht is. Een schriftelijk door de Gunningschool aan moeder gedaan aanbod om door verzorging van onderwijs te werken naar een oplossing is echter door moeder direct van de hand gewezen.

- moeder is zeer goed op de hoogte met de diverse kanalen. Moeder wilde echter zelf geen gebruik meer maken van de geëigende wegen, omdat zoals zij tegen mij zei "iedereen ... samenspanst".

- wanneer een leerplichtambtenaar te maken krijgt met zeer complexe problematiek is het zijn verantwoordelijkheid daarbij de geëigende instantie(s) in te schakelen.

- moeder heeft niet per direct een kopie van de meldingsbrief ontvangen. De leerplichtambtenaar is ook niet verplicht om die kopie direct te versturen. Toen mij via het AMK het bericht bereikte dat moeder graag een kopie ontving heb ik haar per omgaande een uitdraai van de brief uit mijn computer toegestuurd. Het alternatief was om de brief op te vragen bij het archief, te kopiëren en daarna te versturen. Dat zou een vertraging van enige dagen gegeven hebben. Vanzelfsprekend kan moeder alsnog, wanneer zij daar prijs op stelt een exemplaar zonder "concept MK" toegestuurd krijgen.

- dit is een interpretatie van feiten. De interpretatie van de leerplichtambtenaar is een andere..."

5. De gemeente Haarlemmermeer deelde de gemachtigde van verzoekster bij brief van 19 november 2002 het volgende mee:

"...Naar aanleiding van bovengenoemde klacht heeft de klachtencoördinator van mijn dienst een onderzoek ingesteld. Uit dit onderzoek is het volgende naar voren gekomen.

De klacht van (verzoekster; N.o.) heeft betrekking op het functioneren van de leerplichtambtenaar, de heer K.

In het kort komt deze er op neer dat zij vindt dat de (...) leerplichtambtenaar te kort is geschoten, omdat hij haar geen hulp heeft geboden bij het (opnieuw) plaatsen van haar zoon (...) op een basisschool.

Daarnaast beklagt zij zich er over dat de (leerplichtambtenaar; N.o.) - zonder dat daarvoor in haar ogen gegronde redenen aanwezig waren - het AMK inschakelde zonder haar daarover vooraf in te lichten.

Tot slot zou de (leerplichtambtenaar; N.o.) haar belangrijke informatie hebben onthouden door haar niet te verwijzen naar het zorgplatform Haarlemmermeer.

Het verwijt van (verzoekster; N.o.) dat de (leerplichtambtenaar; N.o.) geen hulp heeft geboden bij het opnieuw plaatsen van (verzoeksters zoon; N.o.) is mijns inziens niet terecht. (Verzoeksters zoon; N.o.) heeft in een relatief korte periode van twee jaar, vier basisscholen bezocht. Op geen van deze vier scholen bleek hij te handhaven. Tegen deze achtergrond oordeelde de (leerplichtambtenaar; N.o.) dat het niet in het belang van (verzoeksters zoon; N.o.) was om hem zonder meer weer op een andere (vijfde) school te plaatsen. De kans op een nieuwe teleurstelling vond hij daarvoor te groot. Wel gaf hij aan (verzoekster; N.o.) te kennen dat hij - alvorens eventueel verdere acties te ondernemen - bereid was het door (verzoekster; N.o.) gevraagde advies van het Antroposofisch Centrum af te wachten. Dit advies bleef echter uit.

Voorts moet hierbij aangetekend worden dat de Prof. Dr. Gunningschool (verzoekster; N.o.) tot tweemaal toe schriftelijk heeft aangeboden om samen naar een oplossing toe te werken en wel op 13 juni en op 6 september 2002. (Verzoekster; N.o.) heeft dit aanbod tot tweemaal toe afgewezen.

Bij de beoordeling van onderhavige klacht moet vervolgens worden opgemerkt dat de leerplichtambtenaar wordt geacht op te komen voor de belangen van het kind. Onder omstandigheden brengt die verantwoordelijkheid ook met zich mede, dat soms andere instanties - waaronder ook het AMK - moeten worden ingeschakeld. Tegen die achtergrond en alles afwegende, kan mijns inziens niet gesteld worden dat de (leerplichtambtenaar; N.o.) onjuist handelde door de problemen met (verzoeksters zoon; N.o.) te melden aan het AMK.

Tot slot de klacht dat de (leerplichtambtenaar; N.o.) (verzoekster; N.o.) belangrijke informatie heeft onthouden.

Het verkrijgen van (alle relevante) informatie is in zijn algemeenheid een primaire verantwoordelijkheid van belanghebbenden. Het gaat mijns inziens niet aan om het initiatief en de verantwoordelijkheid daarvoor neer te leggen bij diegenen die de desbetreffende informatie kunnen verschaffen. De klacht van (verzoekster; N.o.) zou alleen dan terecht zijn, indien haar desgevraagd informatie zou zijn onthouden. Dat laatste is

echter uitdrukkelijk niet het geval.

Hoewel ik heel goed begrijp dat (verzoekster; N.o.) niet gelukkig is met de hiervoor genoemde ontwikkelingen, toch kan ik in redelijkheid geen andere conclusie trekken dan dat haar klacht ongegrond is. Ik hoop dat de zaken zich voor haar en haar zoon ten goede zullen keren...”

B. Standpunt verzoekster

1. Voor het standpunt van verzoekster wordt verwezen naar de klachtomschrijving onder Klacht.

2. In het verzoekschrift van 20 december 2002 gaf verzoeksters toenmalige gemachtigde onder meer aan:

“(Verzoekster; N.o.) is - op zijn zachts gezegd - niet tevreden over de wijze waarop de gemeente is omgegaan met haar klacht.

De handelwijze van de leerplichtambtenaar en vooral de melding aan het AMK (Advies- en Meldpunt Kindermishandeling) d.d. 25 juli 2002 (...), heeft ertoe geleid dat de Raad van de Kinderbescherming werd ingeschakeld om een onderzoek in te stellen, hetgeen bij dit gezin, als bom is ingeslagen, aangezien moeder al maanden, niets anders deed dan voor haar kind op te komen.

Gelukkig is het moeder gelukt om de Raad ervan te overtuigen dat het onderzoek niet nodig was. Ze heeft zelf (met inschakeling van derden) het beeld dat de leerplichtambtenaar van haar impliciet had geschapen van een moeder die haar kind verwaarloost, moeten herstellen. De Raad heeft uiteindelijk besloten geen onderzoek in te stellen en over enige tijd bij de nieuwe school van (verzoeksters zoon; N.o.) na te gaan of hij nog steeds op school zit. Deze actie heeft erg veel onrust veroorzaakt en erg veel energie gekost die moeder, als alleenstaande ouder, beter aan andere dingen had kunnen besteden.

De wijze waarop de gemeente in haar beoordeling van de klacht over de gevolgen van de actie van de ambtenaar overheen walst, wordt door (verzoekster; N.o.) niet geaccepteerd. Het is voor haar onbegrijpelijk dat er een melding naar het AMK is gegaan zonder haar daarvan te verwittigen.

Het stoort haar dat er met zo weinig tastbaars, zoals bijvoorbeeld, een dossier of aantekeningen waarin de context, de gesprekken met moeder en de motivatie voor de melding bij het AMK, een dergelijke maatregel wordt genomen en dat bovendien, het sectorhoofd niets vermeldt inzake na te leven zorgvuldigheidscriteria bij dergelijke acties door de leerplichtambtenaar. Het lijkt alsof die criteria niet eens bestaan.....en alsof de leerplichtambtenaar kan volstaan met zijn psychologische kennis....

Hieronder volgen een aantal aspecten die (verzoekster; N.o.) belangrijk vindt.

(...)

2. Geen enkele hulp bieden door de leerplichtambtenaar

Verder vindt (verzoekster; N.o.) het raar dat uit de beantwoording niet blijkt of de leerplichtambtenaar stappen heeft ondernomen om haar een helpende hand te bieden. Immers plaatsen op een nieuwe school is niet het enige wat hij had kunnen doen, hij had ook b.v. kunnen proberen te bemiddelen, te interveniëren.

Hij heeft in een aantal gesprekken mevrouw laten praten, gesteld dat ze goed haar woord kon voeren maar tevens toch blijkaar *kwetsbaar* was, en midden in de schoolvakantie geconcludeerd dat (verzoeksters zoon; N.o.) geen school had en hem als verwaarloosd kind gemeld bij het AMK....verder heeft hij niets gedaan, aldus (verzoekster; N.o.).

3. Zonder moeder te verwittigen, het AMK inschakelen.

Ook wordt niet uitgelegd waarom de leerplichtambtenaar achter de rug van moeder en in de vakantieperiode, (verzoeksters zoon; N.o.) aanmeldde bij het AMK als een bedreigd kind. Dat de leerplichtambtenaar *niet verplicht zou zijn om direct* een kopie te sturen ontslaat hem niet van het in acht nemen van zorgvuldigheidsnormen. Alleen al uit fatsoen had hij moeder daarvan vooraf of gelijktijdig moeten verwittigen..."

C. Standpunt college van burgemeester en wethouders van de gemeente Haarlemmermeer

In reactie op de klacht deelde het college in een brief van 1 juni 2004 aan de Nationale ombudsman onder meer mee:

"De met naam genoemde leerplichtambtenaar is al geruime tijd niet meer in dienst bij de gemeente Haarlemmermeer. Dit maakt het lastig alsnog aan informatie te komen die een goed inzicht geeft in de beweegredenen die ten grondslag lagen aan de handelwijze van de leerplichtambtenaar.

Wij kunnen bij de beantwoording van de vragen daarom alleen uitgaan van de ons bekende documenten.

1. U geeft aan dat verzoekster klaagt dat door de genoemde leerplichtambtenaar onvoldoende hulp is geboden bij het (terug) plaatsen van haar zoon op een school. In een reactie (brief reeds in uw bezit) op dezelfde vraag tijdens het onderzoek van onze klachtencoördinator in deze zaak, gaf deze zijn beweegredenen weer;

De leerplichtambtenaar had op dat moment weinig vertrouwen in het opnieuw een andere school zoeken voor (...) de zoon van (verzoekster; N.o), daar de zoon al meerdere scholen

in kort tijdbestek had bezocht.

Een zoveelste school, met de kans op opnieuw een teleurstelling zou niet in het belang van (verzoeksters zoon; N.o.) zelf zijn.

Hij was bereid te helpen met het plaatsen op een school waar een kans van slagen was, als het advies van het Antroposofisch Centrum bekend was. Daar (verzoekster; N.o.) tot tweemaal toe een schriftelijk aanbod van de Prof. Dr. Gunningschool om samen naar een oplossing te werken (13 juni 2002 en 6 september 2002) afsloeg, leek interventie voor terugplaatsing niet reëel.

2. In dezelfde brief legt de leerplichtambtenaar uit dat hij het vanuit zijn functie als uitvoerder van de Leerplichtwet een verantwoordelijkheid van de gemeentelijke overheid vond, om samen te werken met en te verwijzen naar instellingen die ook als taak hebben het welzijn van kinderen te bevorderen. Hij refereert aan de verantwoordelijkheden van een leerplichtambtenaar die vastliggen in "de instructie voor de leerplichtambtenaar". Hij benadrukt de complexiteit van de zaak en dat alvorens de melding te doen, hij zich goed geïnformeerd had over (verzoeksters zoon; N.o.) situatie. De leerplichtambtenaar geeft aan dat hij niet verplicht was direct een kopie van de meldingsbrief aan de moeder te sturen. Na het verzoek van (verzoekster; N.o.) een kopie te ontvangen, is deze door de leerplichtambtenaar verstrekt.

Met dit antwoord, dat formeel juist is, geeft hij niet de beweegredenen weer, waarom hij (verzoekster; N.o.) niet direct heeft ingelicht over zijn melding. Voor ons zou het gissen zijn, als wij de vraag van deze beweegredenen na zoveel tijd proberen te beantwoorden.

Wel willen wij benadrukken dat het interne onderzoek dat naar de klacht gedaan is, ons geen aanleiding gaf te twijfelen aan de goede intenties van de leerplichtambtenaar. Hij gaf juist blijk van grote betrokkenheid.

Wij erkennen direct de grote spanningen en de consequenties die de melding voor het gezin heeft gehad. Helaas kunnen wij die niet teniet doen."

D. Reactie verzoekster

Verzoekster deelde in een telefoongesprek op 12 augustus 2004 met een medewerker van het Bureau Nationale ombudsman en in een brief van 12 augustus 2004 onder meer mee dat de brief van 13 juni 2002 haar niet bekend was. Er was wel een gesprek geweest op 23 juni 2002 met de Prof. Dr. Gunningschool. Dit was een eindevaluatie. In de brief van 6 september 2002 nodigde de Prof. dr. Gunningschool verzoekster uit voor een gesprek. In dat gesprek werd aangeboden dat verzoekers zoon drie keer in de week een uurtje huiswerk kon doen. Dit wilde verzoekster niet: Haar zoon moet naar school in een klas met andere kinderen en niet in een uitzonderingspositie verkeren. Niet het afslaan van het aanbod maakte dat terugplaatsing naar de Prof. dr. Gunningschool (een ZMOK-school)

niet reëel was, maar een ZMOK-school was sowieso niet geschikt voor haar zoon. Verzoekster vraagt zich af op grond waarvan de ZMOK-indicatie was gebaseerd.

E. STANDPUNT BETROKKEN LEERPLICHTAMBTENAAR

In reactie op de klacht deelde de leerplichtambtenaar in een brief van 7 februari 2005 aan de Nationale ombudsman in vervolg op een telefoongesprek met een medewerker van het Bureau Nationale ombudsman op 10 december 2004 onder meer het volgende mede.

“Allereerst uw vraag hoe het komt dat hetgeen ik telefonisch aan u heb verklaard op 10 december 2004 niet in mijn reactie in het kader van de interne klachtbehandeling door de gemeente in 2002 is opgenomen. Ik herinner mij dat ik in bedoelde reactie heb gepoogd om de 5 klachtpunten/vragen van (de sociaal raadvrouw van verzoekster; N.o.) zo goed mogelijk te beantwoorden. (Helaas is het mij toegestuurde dossier grotendeels eenzijdig gekopieerd, waardoor ik mijn reactie nu niet naast bedoelde klachtpunten/vragen die op pagina 2 van de brief stonden kan leggen). Op dat moment achtte ik het niet passend om eigener beweging en ongevraagd in te gaan op zaken die in de vele telefoongesprekken die zowel op haar als op mijn initiatief tussen (verzoekster; N.o.) en mij hebben plaatsgevonden in te gaan.

Het dossier (dat mij tot vorige week grotendeels onbekend was) doornemend moet mij van het hart dat ik de toon in brieven en verslaglegging tendentius vind. Ik hecht er daarom aan dat in mijn verklaring opgenomen wordt dat:

Ik, als leerplichtambtenaar, steeds mijn uiterste best heb gedaan om in zorgvuldigheid en naar eer en geweten, de "instructie voor de leerplichtambtenaar" volgend, het belang van (verzoeksters zoon; N.o.) te dienen.

De Gunningschool (ZMOK-school) was destijds de aangewezen school voor (verzoeksters zoon; N.o.). (Verzoekster; N.o.) was van mening dat haar zoon daar niet thuis hoorde en verzocht mij bemiddeling naar een "gewone" school.

Vanaf het eerste contact met (verzoekster; N.o.) heb ik uitgelegd dat, gezien de indicatie voor speciaal onderwijs die na ervaringen op andere scholen afgegeven is, geen gewone school door de leerplichtambtenaar verplicht kon worden om (verzoeksters zoon; N.o.) op te nemen. Meegaand in de mogelijkheid dat (verzoekster; N.o.) terecht vond dat de Gunningschool niet de meest passende school voor (verzoeksters zoon; N.o.) was (feit was namelijk dat het op die school niet optimaal verliep met (verzoeksters zoon; N.o.) heb ik voorgesteld om (verzoeksters zoon; N.o.) door externe deskundigen van de jeugdhulpverlening (genoemd zijn Raad voor de Kinderbescherming, Bureau Jeugdzorg, Jeugd RIAGG) te laten bekijken voor advies. Ik eiste daarbij wel dat mevrouw overleg zou voeren met de heer (...) van de Gunningschool om een vorm te vinden waarin (verzoeksters zoon; N.o.) onderwijs zou volgen, terwijl verder onderzoek gedaan werd.

Mevrouw heeft onderzoek door genoemde instanties bij herhaling van de hand gewezen omdat, zoals zij zei, "iedereen samenspande". Terug naar de Gunningschool wees zij ook af en zo ontstond de patstelling.

Doorvragend bij mevrouw naar instanties die zij wel vertrouwde, vertelde zij over de positieve ervaringen die zij had met het antroposofisch centrum. Ik heb haar beloofd als zij op korte termijn voor een advies van een deskundige van bedoeld centrum ik dit zou betrekken in het leerplichtprobleem. Zij beloofde mij dit advies eerst op zeer korte termijn, maar na herhaaldelijke navraag bij haar waar het bleef werd dit steeds later. Ik heb haar toen gemeld overleg met de instanties waar ik mee samen diende te werken niet langer uit te stellen, waarop zij gelaten reageerde, en wat na overleg met de instanties (leidde; N.o.) tot de melding aan het AMK.

Tegen mijn werkwijze in, heb ik verzuimd (verzoekster; N.o.) direct met het versturen van de brief aan het AMK, haar daarvan een kopie toe te zenden. Deze omissie heb ik toentertijd telefonisch erkend bij de raadvrouw van mevrouw en rechtgezet door per omgaande een uitdraai van de brief toe te sturen."

F. VERKLARING VAN EEN MEDEWERKER VAN HET AMK

In vervolg op een telefoongesprek met een medewerker van het Bureau Nationale ombudsman op 21 januari 2005 deelde de heer V, medewerker van het AMK in een brief aan de Nationale ombudsman van 15 februari 2005 onder meer het volgende mede.

"In de brief aan het AMK vroeg de (leerplichtambtenaar; N.o.) in zijn laatste zin om advies, maar als onderwerp vermeldde de brief "melding (verzoeksters zoon; N.o.)". Een brief wordt als een verzoek om advies aangemerkt, als er geen specifieke gegevens van de ouder(s) en het kind worden vermeld in de adviesaanvraag. Immers de wet op de privacy gebiedt ons om ouders te informeren, indien er gegevens bij ons over hun zijn neergelegd. Ik heb de (leerplichtambtenaar; N.o.) telefonisch gesproken en deze heeft mij verteld dat hij een schriftelijke melding wilde doen. Op grond van deze melding is de (leerplichtambtenaar; N.o.) door mij geadviseerd om moeder schriftelijk in kennis te stellen van zijn melding aan het AMK. De (leerplichtambtenaar; N.o.) heeft mij dit toegezegd te doen. Op grond van een dergelijke melding en het aanvullende telefoongesprek schat het AMK in of er nog mogelijkheden zijn om de situatie positief te beïnvloeden. De (leerplichtambtenaar; N.o.) zag geen mogelijkheden meer, de problemen met (verzoeksters zoon; N.o.) speelden al geruime tijd en de situatie leek bedreigend voor de ontwikkeling voor (verzoeksters zoon; N.o.). Op grond van bovenstaande is de melding doorgestuurd naar De Raad van de Kinderbescherming met het verzoek om onderzoek te doen. Dit is een gangbare procedure binnen ons bureau. Het AMK heeft moeder hiervan schriftelijk in kennis gesteld."

G. REACTIE VERZOEKSTER

In een telefoongesprek met een medewerker van het Bureau Nationale ombudsman op 3 juni 2005 en in een brief van 6 juni 2005 reageerde verzoekster op de brief van de leerplichtambtenaar van 7 februari 2005. Zij ontkent dat de leerplichtambtenaar in een gesprek haar heeft medegedeeld dat hij de kwestie zou voorleggen aan Bureau Jeugdzorg en/of het AMK. Verder heeft zij commentaar op een verkeerde weergave door de leerplichtambtenaar van een aantal feiten, onder meer met betrekking tot het aantal door haar zoon bezochte scholen, wanneer de leerplichtambtenaar met haar gesprekken heeft gevoerd en hoe het met haar zoon ging op school.

H. NADERE VERKLARING VAN LEERPLICHTAMBTENAAR

In een telefoongesprek met een medewerker van het Bureau Nationale ombudsman op 30 juni 2005 deelde de leerplichtambtenaar onder meer het volgende mede.

“Ik heb in vele gesprekken met (verzoekster; N.o.) aangegeven dat ik de kwestie van (verzoeksters zoon; N.o.) wil laten onderzoeken door jeugdhulpverleningsinstanties. Ik durf niet met zekerheid te zeggen dat ik tijdens die gesprekken het AMK heb genoemd, maar het zou me verbazen als ik dat niet zou hebben gezegd.”

I. REACTIE VERZOEKSTER

In telefoongesprekken op 3 en 4 augustus 2005 met een medewerker van het Bureau Nationale reageerde verzoekster op de verklaring van de leerplichtambtenaar van 30 juni 2005. Volgens verzoekster kan de leerplichtambtenaar niet gezegd hebben dat hij haar zoon wilde laten onderzoeken door jeugdhulpverleningsinstanties. Als hij dat gezegd zou hebben, dan had zij gezegd dat haar zoon al onder behandeling was bij de RIAGG. Verder heeft de leerplichtambtenaar haar niet zo veel gesproken als hij zegt. Ook had de leerplichtambtenaar niet de moeite genomen een gesprek aan te gaan met het Kompas, de school waar haar zoon was verwijderd.

Achtergrond

1. Leerplichtwet 1969 (wet van 30 mei 1968, Stb. 303)

Artikel 16, eerste en vierde lid

“1. Het toezicht op de naleving van deze wet is opgedragen aan burgemeester en wethouders. Zij wijzen daartoe een of meer ambtenaren aan.

(...)

4. Burgemeester en wethouders stellen een instructie vast voor deze ambtenaren, die ten minste bevat:

(...)

d. de aanwijzing van de diensten en instellingen waarmee de ambtenaren bij de uitvoering van hun taken dienen samen te werken."

2. Leerplichtwet 1968, Tweede Kamer, zitting 1967, 9039, Memorie van Toelichting, pag. 6 en 7:

"...§ 2. *Gemeentelijk toezicht.* Het toezicht op de naleving van de wet is in het ontwerp geheel opgedragen aan burgemeester en wethouders. Zij wijzen daartoe een of meer ambtenaren aan die met de feitelijke uitoefening van dit toezicht worden belast (artikel 16). Voor deze decentralisatie van het toezicht kan worden aangevoerd, dat aan de gemeentebesturen ook thans reeds de controle is opgedragen van de verplichting tot het inschrijven van een leerplichtig kind. Wanneer het toezicht op het relatief schoolverzuim ook vanwege de gemeente wordt uitgeoefend, kan een kortere procedure en een vereenvoudiging van de administratie worden bereikt. Het voornaamste argument is, dat het toezicht op de naleving van de wet naar de mening van de ondergetekende veel meer het karakter zal moeten dragen van maatschappelijke zorg.

Dit zal veel beter tot zijn recht kunnen komen, indien het toezicht is ingebouwd in het geheel van gemeentelijke activiteiten op maatschappelijk gebied.

Op welke wijze dit moet gebeuren, kan het best door de gemeentebesturen zelf worden beoordeeld. De omstandigheden verschillen plaatselijk sterk. De mate waarin en de wijze waarop de activiteiten op het terrein van de maatschappelijke zorg zijn georganiseerd, lopen eveneens uiteen. Ook is de situatie met betrekking tot de naleving van de Leerplichtwet niet overal gelijk. Naast gemeenten waar een intensieve aanpak van het schoolverzuim dringend gewenst is, zijn er gemeenten waar de naleving van de leerplicht geen enkel probleem is. Burgemeester en wethouders dienen de inhoud van de nieuwe taak zelf nader te bepalen..."

3. Wijziging van de Leerplichtwet 1969 en enkele andere wetten, Tweede Kamer, vergaderjaar 1992-1993, 22 900, Memorie van Toelichting, pag. 11, 12, 23 en 24:

"...Paragraaf 8. De positie van de leerplichtambtenaar in het gemeentelijke bestuursapparaat

(...)

De aanwijzing van instellingen en diensten waarmee de leerplichtambtenaar dient samen te werken (onderdeel d) moet in de instructie worden opgenomen om te bewerkstelligen dat het toezicht op de leerplicht het karakter krijgt van maatschappelijke zorg. Dit uitgangspunt werd al gehuldigd bij het tot stand komen van de Leerplichtwet 1969. Om die reden werd toen het toezicht opgedragen aan burgemeester en wethouders. In de

memorie van toelichting werd dit nader gemotiveerd met de zinsnede dat dit karakter «...veel beter tot zijn recht zal kunnen komen, indien het toezicht is ingebouwd in het geheel van gemeentelijke activiteiten op maatschappelijk gebied» (kamerstukken II 1967/68, 9039, nr. 3, p. 6). Die vooronderstelling wordt nog steeds onderschreven, maar thans moet ook worden geconstateerd dat de integratie die de wetgever toen beoogde in veel gevallen niet of slecht van de grond is gekomen.

Bij de hier bedoelde instellingen wordt dus gedacht aan instellingen voor maatschappelijke zorg. Daarnaast is het van belang voor een goede uitvoering van gemeentelijk leerplichtbeleid, dat regionaal geregeld overleg wordt georganiseerd tussen leerplichtambtenaren en Openbaar Ministerie.

(...)

Artikel I, onderdeel S (artikel 16)

Teneinde de positie van de leerplichtambtenaar in de gemeentelijke bestuursorganisatie te versterken, wordt een vierde lid toegevoegd, waarin burgemeester en wethouders worden verplicht een instructie vast te stellen voor leerplichtambtenaren. Deze moet in elk geval voldoen aan een aantal bij de wet gestelde minimumeisen. Deze gaan in op de belangrijkste componenten van de taak van de leerplichtambtenaar. Het doel hiervan is te bevorderen dat burgemeester en wethouders expliciet aandacht besteden aan het te voeren leerplichtbeleid. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar paragraaf 8 van het algemeen deel van de memorie van toelichting..."

4. Instructie voor de leerplichtambtenaar (vastgesteld door het college van burgemeester en wethouders van Haarlemmermeer op 26 maart 1996)

Artikel 3 Relatief schoolverzuim

"...4. Zonodig raadpleegt de ambtenaar een of meer aangewezen instellingen en diensten als bedoeld in artikel 7 van de instructie..."

Artikel 7 Aanwijzing van diensten en instellingen

"De ambtenaar voert zo vaak als nodig acht voor het uitvoeren van zijn taak overleg met de volgende diensten en instellingen:

(...)

Instellingen voor (jeugd)hulpverlening..."

5. Folder Leerplicht, gemeente Haarlemmermeer, Dienst WOC, sector Onderwijs en Educatie, maart 2000

"...2. De leerplichtambtenaar

De een ziet de leerplichtambtenaar als een vriendelijke man of vrouw die meedenkt en zich goed kan inleven in de problemen van schoolgaande jeugd. Voor een ander is hij of zij de redder in de nood, en sommigen zien de leerplichtambtenaar als een boosaardig iemand met wie je maar beter niet te maken kunt hebben.

Dat laatste beeld is niet terecht. Natuurlijk moet de leerplichtambtenaar weleens streng optreden en soms zelfs de officier van justitie inschakelen, maar in verreweg de meeste gevallen bestaat zijn/haar taak uit actief meewerken aan het oplossen van problemen.

Spijbelen is vaak een eerste signaal dat er met een leerling iets aan de hand is. Gewoonlijk wordt dat door de school gemeld. Maar vaak maken ouders of jongeren zelf een afspraak om samen met de leerplichtambtenaar te zoeken naar oplossingen voor schijnbaar uitzichtloze situaties. En daar ligt ook de hoofdtaak van de leerplichtambtenaar.

Tenslotte heeft hij/zij in de eerste plaats voor ogen dat iedere jongere voldoende mogelijkheden moet hebben voor een goede en zelfstandige plek in onze samenleving. Een afgeronde schoolopleiding is daarvoor een eerste vereiste.

Jaarlijks mogen ruim vierhonderd leerlingen zich verheugen in de niet aflatende zorg van de beide Haarlemmermeerse leerplichtambtenaren.

De leerplichtambtenaren werken nauw samen met allerlei organisaties op het gebied van jeugd- en jongerenwerk, zoals bureau HALT, het Jeugdinterventieteam, de jeugdhulpverlening, de politie en de verslavingszorg..."

6. Functiebeschrijving leerplichtambtenaar LVLA 1995 (zoals opgezet en vastgesteld door de Landelijke Vereniging van Leerplicht Ambtenaren (LVLA)

"...C. MAATSCHAPPELIJKE ZORG:

Het uitgangspunt van de Leerplichtwet is: "De leerplicht dient een garantie in te houden dat jongeren goed worden voorbereid op hun functioneren in de samenleving van nu en morgen". Het doel van de Leerplichtwet is: "Het bestrijden van een (te) hoge mate van schoolverzuim en van voortijdig schoolverlaten".

Het beleid van de rijksoverheid is erop gericht om voor elke jongere een op zijn mogelijkheden en beperkingen toegesneden onderwijsaanbod tot stand te brengen.

Eenzijds is het streven van de overheid erop gericht om ten behoeve van jongeren een geschikt onderwijsaanbod te scheppen; anderzijds is er de **verplichting** om dit aanbod te benutten. Een stringent toezicht op de leerplichthandhaving is noodzakelijk.

In de memorie van toelichting bij de Leerplichtwet 1969 is nadrukkelijk opgenomen dat het toezicht op de naleving van de Leerplichtwet het karakter zal dienen te dragen van **maatschappelijke zorg**, gericht op het beschermen en het bewaken van het recht op onderwijs van leerplichtige jongeren.

Naast een aantal andere taken betekent dit een prioriteit voor het preventieve (en curatieve) aspect binnen de doelstelling het schoolverzuim terug te dringen: een tijdige en zodanige behandeling van gevallen van verzuim, dat de terugkeer naar school wordt bevorderd en definitief schooluitval wordt voorkomen (**preventieve en curatieve functie**).

Indien een jongere door (dreigend) schoolverzuim in zijn vorming en ontplooiing wordt belemmerd en wanneer er sprake is van problematisch gedrag kan de leerplichtambtenaar jongeren en/of ouders/verzorgers verwijzen naar een hulpverlenende instantie. Een goede samenwerking tussen scholen, leerplichtambtenaren en hulpverlenende instanties is van essentieel belang. Hierdoor kan snel en adequaat hulp geboden worden aan de jongere en/of ouders/verzorgers. Voor specifieke problemen kan de leerplichtambtenaar jongeren en/of ouders/verzorgers verwijzen naar de daarvoor geëigende hulpverlenende instanties, zoals jeugdhulpverlening, RIAGG, Raad voor de Kinderbescherming etc.

(maatschappelijke zorgfunctie).

Van een in behandeling genomen jongere kunnen zich de volgende werkzaamheden voordoen:

dossier(s) maken van de jongere;

rapporten opstellen naar aanleiding van huisbezoeken, schoolbezoeken en telefoongesprekken;

sociale rapporten samenstellen voor GGD (in verband met vrijstellingen), officier van Justitie (in verband met het opmaken van een proces-verbaal) en Raad voor de Kinderbescherming (in verband met het verrichten van onderzoek voor een eventuele ondertoezichtstelling van jongeren);

bemiddelend optreden bij conflicten tussen jongeren, ouders/verzorgers en scholen inzake (dreigende) schooluitval. De leerplichtambtenaar tracht een herplaatsing te realiseren en te begeleiden;

jongeren, ouders/verzorgers adviseren bij (en bemiddelen in) schoolverzuim en voortijdig schoolverlaten;

jongeren, ouders/verzorgers en scholen adviseren over de schoolloopbaan; knelpunten signaleren die belemmerend kunnen werken voor jongeren en instellingen/ voorzieningen adviseren deze knelpunten op te heffen.

(adviserende en signalerende functie)..."

7. De taken van het advies- en meldpunt kindermishandeling zijn per 1 juni 2003 vastgesteld in de Wet op de jeugdhulpverlening (inmiddels vervangen door de Wet op de Jeugdzorg)

Artikel 34a, eerste lid onder a en derde lid

"1. Een advies- en meldpunt kindermishandeling heeft, onverminderd de taken van de raad voor de kindbescherming, tot taak:

a. het naar aanleiding van een melding van kindermishandeling of een vermoeden daarvan onderzoeken of sprake is van kindermishandeling;

3. Onder kindermishandeling wordt in dit hoofdstuk verstaan: elke vorm van een voor een minderjarige bedreigende of gewelddadige interactie van fysieke, psychische of seksuele aard, die de ouders of andere personen ten opzichte van wie de minderjarige in een relatie van afhankelijkheid of van onvrijheid staat, actief of passief opdringen, waardoor ernstige schade wordt berokkend of dreigt te worden berokkend aan de minderjarige in de vorm van fysiek of psychisch letsel."

Artikel 34c, derde lid

"Degene die op grond van een wettelijk voorschrift of op grond van zijn ambt of beroep tot geheimhouding is verplicht, kan, zonder toestemming van degene die het betreft, aan een advies- en meldpunt kindermishandeling inlichtingen verstrekken, indien dit noodzakelijk kan worden geacht om een situatie van kindermishandeling te beëindigen of een redelijk vermoeden van kindermishandeling te onderzoeken."

8. AMK informatiefolder voor beroepskrachten

"...Wat doet het AMK?"

Als u vermoedt dat een kind wordt mishandeld kunt u het AMK om advies vragen of een melding doen.

Advies

U kunt bijvoorbeeld voor advies terecht bij het AMK om:

- een inschatting te maken van de problemen van het kind
- te overleggen hoe u uw vermoedens met de ouders kunt bespreken

- te overleggen welke hulp u het kind of de ouders kunt bieden.

Soms blijft het niet bij één adviesgesprek, maar zijn er meer contacten tussen u en het AMK over hetzelfde gezin. Het AMK kan u ondersteunen bij uw aanpak van een vermoedelijke situatie van kindermishandeling.

Zo kunt u bijvoorbeeld een maatschappelijk werkende of vertrouwensarts vragen om u te helpen bij het voorbereiden van gesprekken met de ouders over uw zorgen.

Voor een adviesgesprek hoeft u de naam van het kind en van het gezin niet te noemen. Het AMK legt geen persoonsgegevens over het gezin vast. Als u dat wilt, kunt u ook uw eigen naam en functie achterwege laten.

U blijft verantwoordelijk

Na een adviesgesprek onderneemt het AMK géén actie in de richting van het kind of het gezin. U blijft als adviesvrager zelf verantwoordelijk voor het al dan niet bieden van hulp.

Melding

Ziet u, eventueel na een adviesgesprek, geen kans om zelf iets met uw vermoedens van kindermishandeling te doen, dan kunt u een melding doen. Want iedereen die vermoedt dat een kind wordt mishandeld, verwaarloosd of seksueel misbruikt, heeft het recht om zijn vermoedens bij het AMK te melden: een leerkracht, een huisarts, een politiefunctionaris of bijvoorbeeld een buurman.

Na een geaccepteerde melding stelt het AMK een onderzoek in naar de gezinssituatie van het kind. Blijkt het kind inderdaad in de knel te zitten, dan organiseert het AMK hulp, zodat de situatie voor het kind verbetert. Het AMK biedt zelf geen hulp, maar zorgt er wel voor dat de noodzakelijke hulp in gang wordt gezet. Het onderzoek en de keuze van hulpverlening gebeurt zoveel mogelijk in overleg met de ouders.

In ernstige gevallen kan het AMK de kindermishandeling melden aan de Raad voor de Kinderbescherming, zodat de procedure voor een kindbeschermingsmaatregel in gang kan worden gezet. Het AMK doet dit alleen als hulpverlening niet voldoende wordt geacht om de situatie voor het kind te verbeteren of als de ouders niet bereid zijn om de noodzakelijke hulp te accepteren..."

9. Rapport van de Nationale ombudsman 2003/395

In rapport 2003/395 van 29 oktober 2003 overwoog de Nationale ombudsman onder meer het volgende:

"II. Ten aanzien van de dossiervorming

1. Verzoekster klaagt er in de eerste plaats over dat niet is gebleken dat er een dossier ter inzage is waaruit duidelijk wordt wat de leerplichtambtenaar heeft gedaan, nadat hij was geïnformeerd over de verwijdering van verzoeksters zoon van zijn school.
2. De gemeente liet in reactie op de klacht weten dat door de leerplichtambtenaar een dossier is aangelegd waarin de gevoerde correspondentie is opgenomen. Verder bevinden zich in dit dossier door de leerplichtambtenaar gemaakte (klad)aantekeningen. Er zitten in het dossier geen rapportages van de door de leerplichtambtenaar gevoerde gesprekken met betrokkene dan wel van gevoerde gesprekken met andere instanties. De gemeente gaf aan van mening te zijn dat in het dossier geen goede verslaglegging is gedaan van hetgeen zich heeft voorgedaan. De gemeente liet weten dat de betreffende afdeling haar dossiervorming heeft aangepast.
3. Bij de totstandkoming van beslissingen, zoals in dit geval met betrekking tot het plaatsen van een kind op een school en het melden van een kind bij een meldpunt kindermishandeling, is een zorgvuldige vastlegging van verkregen informatie en van ondernomen stappen van groot belang. Dit komt niet alleen de juistheid van de beslissing ten goede, maar draagt ook bij aan een toetsing achteraf. De gemeente heeft erkend dat de dossiervorming in dit geval te wensen heeft overgelaten. De onderzochte gedraging is in zoverre niet behoorlijk.”